

La vergonya de Sant Quirze

No cal inventar frases noves per repetir pitjor allò que d'altres han dit tan bé. Per parlar de Sant Quirze de Colera, n'hi ha prou amb algunes citacions. La primera és d'Alexandre Deulofeu i de l'any 1961: «Sant Quirze és el primer monument romànic que presenta les característiques pures d'aquest estil, sense les reminiscències clàssiques i visigòtiques que hem trobat a Sant Pere de Roda. De fet, doncs, és el primer monument pròpiament romànic».

Les altres frases dignes de ser citades són de Joan Badia-Homs, que ha dedicat al monestir més de vint denses pàgines del seu monumental tractat sobre l'arquitectura medieval empordanesa:

«El conjunt de les construccions del vell cenobi que avui, més o menys senceres, resten dempeus és impressionant; ens trobem davant un dels monuments medievals més insignes i més interessants de l'Empordà i de tot el país».

«Al 1835, amb les lleis d'exclaustració i desamortització dels béns eclesiàstics, la comunitat de Sant Pere de Besalú es va extingir i les seves propietats van ser subhastades. L'antic cenobi de Sant Quirze de Colera fou adquirit pel general liberal empordanès Ramon de Nouvilas; els seus descendents gaudeixen, encara avui, d'aquestes propietats».

«Les restes de l'església antiga de Sant Quirze de Colera, malgrat el seu interès extraordinari, es troben avui en un estat lamentable; els murs van caiguent a trossos i els fragments de volta que es conserven són del tot desprotegits i es poden enfonsar en qualsevol moment si no s'hi posa remei ben aviat».

Tot això va ser escrit l'any 1980, i el «ben aviat» que demanava Badia-Homs s'ha convertit en quinze anys d'abandó. Una situació que algú ha definit com «la vergonya de l'Empordà» i bé podríem afegir que també de més enllà.

Fa anys que duren —o que estan aturades— les negociacions entre la Generalitat i els propietaris de Sant Quirze. Un cop enllestit aquest tràmit lentíssim i consumada la donació que sembla que l'ha de cloure, diuen que es podria començar a actuar. Caldria restaurar i rehabilitar els edificis, incloure el conjunt sota el Pla de Protecció de l'Albera, controlar-ne els accessos i posar-hi vigilants. Això també ho demanava Badia-Homs fa quinze anys: «La importància del monument i la seva situació en un paratge llunyà i desert creiem que són factors que haurien d'obligar els estaments oficials a cercar les persones, professionals i responsables, que visquessin de forma permanent a Sant Quirze».

Ara no hi ha ningú enlloc; ni als edificis ni en tota la vall. El monestir s'alça ben sol, enmig d'un indret remot i perdut, víctima de la incúria dels uns, de la inhibició dels altres, de la inconsciència de tots.

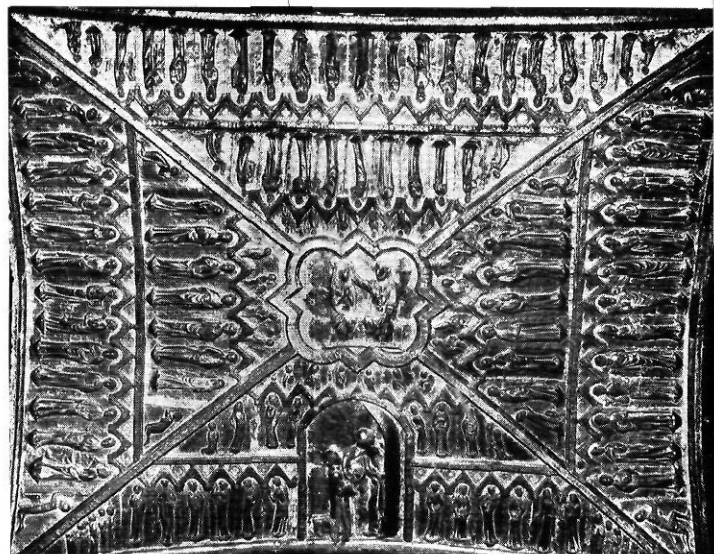
El monestir abandonat de Sant Quirze de Colera, en el seu estat actual.

El tapís i el baldaquí

El baldaquí de l'altar major de la Catedral de Girona ha estat desmuntat i traslladat a Sant Cugat del Vallès per ser sotmès a una profunda restauració. Només havia sortit de la Seu l'any 1937, en plena guerra civil, quan la Generalitat va portar-lo a França i va ser exposat a la mostra d'art català de París. Recol·locat l'any 1939, es van rebaixar les dues columnes posteriors de les quatre que el sostenen per donar-li una major inclinació i facilitar-ne una millor contemplació. D'aleshores ençà, no s'havia mogut del seu lloc, però sempre donava la impressió de ser a punt de volar. És un efecte òptic que ja constata Pau Piferrer l'any 1884: «Creyérase ver una ligera tienda oriental hinchada por las sacudidas del viento, y pronta a romper los débiles cabos que la atan a los pilares».

Quatre anys més tard, pel març de 1888, Enric Claudi Girbal dedica al baldaquí un article de la *Revista de Gerona* i fa reparèixer la imatge de la tela inflada pel vent: «Afecta la forma de una vela de barco fijada en cuatro puntos o extremos e hinchada por el viento hacia arriba». En el número de novembre del mateix any, Josep Narcís Roca i Farreras reincedeix en la mateixa fórmula quan veu el baldaquí «como leve, movediza y fugaz tienda sostenida sobre cuatro lanzas o sujeta a esbeltos arbolillos, henchida por el aura de poniente».

La imatge no és recollida ni per Miquel Farreras en la monografia sobre la Catedral de 1906, ni per Llambert Font en el seu llibre de 1952, ni per Pere de Palol en la guia de 1953, però torna l'any 1961 en el llibre de Joaquim Pla i Cargol sobre la Girona arqueològica i monumental, on es diu que el baldaquí «afecta la forma de una vela de barco (forma trape-

zoidal) y está curvado hacia arriba», frase molt semblant a la de Girbal. Marià Oliver, en la guia de 1973, reitera que el baldaquí «tiene estructura de bóveda, en forma de vela».

Cap dels cronistes, però, llevat de l'últim, no explica el significat del baldaquí. Es limiten a dir que conté l'escena de la coronació de la Verge i la imatge de Sant Pere amb el donant, Arnau de Soler, i, com a molt, fan constar que aquests elements són envoltats per galeries de sants. Marià Oliver, en canvi, afirma rodonament que el baldaquí «representa el cielo», però sis anys més tard, en una nova guia catedralícia, Josep Calzada sembla esmenar-li la plana quan matisa: «parece representar el cielo». Estranya por a admetre allò que sembla evident: que els sants arreglerats són els habitants del cel, presidits pel Crist i per Maria, i que sant Pere obre una feixuga porta perquè el donant del baldaquí pugui accedir al Paradís. Així es completa el discurs religiós de la Catedral: si el tapís de la Creació representa plàsticament l'inici d'aquest món, el baldaquí escenifica la disposició de l'altre. La terra i el cel, el temps i l'eternitat s'enclouen misteriosament entre el tapís i el baldaquí: dos rectangles únics per explicar i celebrar la història de la humanitat, des de la primera albada fins a la llum definitiva.

La terra i el cel:
el tapís de la Creació
i el baldaquí
de la Catedral.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ